

'We moeten niet om alles, maar wel ondanks alles kunnen lachen' Stand-upcomedy. *Bas Birker* maakt show over medische rollercoaster

De Nederlands-Belgische stand-upcomedian *Bas Birker* werd anderhalf jaar geteisterd door medische ellende: hernia's en lekkend hersenvocht waren zijn deel. In zijn nieuwe show maakt hij er grapjes over. 'Het moet niet te zwaar zijn, maar ik wil het ook niet weglachen.'

Even was *Bas Birker* bang dat hij nooit meer op een podium zou staan. Een "monster van een hernia", zoals de arts het formuleerde, was het begin van anderhalf jaar medische ellende. Na een spoedoperatie volgde lekkend hersenvocht, een ontsteking en nog meer hernia's. Of de comedian zijn werk ooit nog kon doen, was maar zeer de vraag. Uiteindelijk zijn er vier ruggenwervels vastgezet. Een zware operatie die flink wat revalidatietijd kost.

Nu is *Bas Birker* terug. "Ik ben mijn beweeglijkheid kwijt," zo zegt hij, "maar gelukkig ben ik geen dakdekker." Optreden lukt dus gewoon. In zijn nieuwe show, In blijde verachting, staat Birkers medische rollercoaster centraal.

Is dat een vorm van verwerking?

"De problemen met mijn rug hebben mijn leven anderhalf jaar beheerst. Ik vind 'verwerken' een wat te zwaar woord, dat associeer ik met verlies, en zoals een van de artsen zei: 'niemand gaat aan rugpijn dood', maar ik moest het wel kwijt. Ik heb behoorlijk in de put gezeten. Met name de laatste operatie, en het revalidatietraject dat er na kwam, heb ik onderschat. Dat was zwaar.

"Als comedian zoek ik naar iets grappigs in een berg lelijkheid. Op het moment zelf dacht ik niet: ha, hier ga ik straks grapjes over vertellen. Maar achteraf zag ik de humor van bepaalde dingen in. Het heeft mij gesterkt in het idee dat we niet om alles, maar wel ondanks alles moeten kunnen lachen."

Hoe doet u dat, grappen maken over zo'n zwaar onderwerp?

"Dat is balanceren. Het moet niet te zwaar worden, maar ik wil het ook niet weglachen. Het publiek moet voelen: het heeft wat met hem gedaan, maar we hebben er - ondanks alles dus - om kunnen lachen. Het duurde best even voor ik de juiste toon trof. In het begin was de voorstelling veel te donker en naar."

Op welke manier merkte u dat?

"Ik maak mijn shows op het podium. Er ontstaat pas iets als ik speel: niet spelen, is niets maken. Try-outs zijn dus heel belangrijk voor mij. In het begin staan er nauwelijks meer dan wat steekwoorden op papier. Dan heb ik bijvoorbeeld een grap, maar weet ik nog niet hoe ik er naartoe werk. Op die manier vormt de voorstelling zich. Gaandeweg komt er steeds meer bij en groeit het uit tot een complete show.

"Het spannende aan die fase is dat het mis kan gaan. Tijdens de try-outs ben ik, behalve speler en schrijver, ook publiek. Soms denk ik: hé, wat zei ik daar? Dat is goed gevonden. Of ik denk: huh, wat was dat voor een debiele opmerking?"

"Maar bij de eerste try-out van deze voorstelling kreeg ik klachten. Men vond het te zwaar en niet grappig genoeg. Zo was er iemand die naar meerdere van mijn shows was geweest. Deze keer was ze met haar vrienden gekomen, maar ze mailde dat het heel erg tegenviel. Ze schaamde zich zelfs een beetje tegenover de mensen die ze meegenomen had."

Wat deed dat met u?

"Soms hebben mensen met geen enkel verstand van comedy allerlei op- en aanmerkingen. Dan denk ik: ik kom toch ook niet naar hun kantoor om te vertellen hoe ze hun werk moeten doen? Maar in dit geval had het publiek een punt. Ik kende mijn show niet goed genoeg. De ondertoon was nog te naar. Daar ben ik mee aan de slag gegaan. Degene die mij mailde is later trouwens nog eens geweest. Toen lachte ze zich kapot, zo schreef ze."

U maakt grappen over een heftige periode. Is dat kwetsbaar?

"Ik vind het niet kwetsbaar om mijn medische geschiedenis te delen. Daar schaam ik mij niet voor."

Maar u geeft iets intiems prijs. Daar zit toch iets kwetsbaars in?

"Ik vind het niet 'kwetsbaar' om persoonlijke dingen te vertellen. Al is het daardoor wel een ander soort show geworden. In mijn vorige voorstellingen was ik vooral beschouwend. Nu neem ik mijn eigen actualiteit als leidraad.

"Ik hoop dat het publiek mij op die manier wat beter leert kennen. Als ze alleen maar heel hard hebben gelachen, is dat uiteraard ook goed, maar misschien kan ik hen ook aan het denken zetten: hoe staan ze zelf in het leven? Het is dus een gelaagde voorstelling. Mijn beste vriendin kwam laatst kijken en volgens haar staat er een hele andere *Bas* op het podium."

Misschien omdat er meer op het spel staat.

"Ja. Ik eindig de show ook in schoonheid. Op een heel natuurlijke manier, nog voor het licht uitgaat, komt het slotapplaus op gang. Vervolgens heb ik nog een toegift waar het publiek hard om lacht. Maar ik weet niet of ik die erin houd."

"Ik twijfel namelijk hoe ik het publiek de foyer in stuur. Hebben ze buikpijn van het lachen en kunnen ze niet meer? Of denken ze: amai, dat was een mooi einde - alles wat hij hiervoor heeft gezegd, was niet voor niets. Misschien doe ik dat gevoel teniet als ik eindig met een goede grap."

Voor een comedian is dat een opvallend dilemma: u twijfelt of u wil dat het publiek wel of niet lacht.

"Dat is inderdaad nieuw voor mij. Normaal was regel één altijd: moeten ze lachen, dan is het goed. Voor het eerst stel ik dat nu in vraag."

In blijde verachting gaat op 21 oktober in première in Merksem en toert daarna door België en Nederland.

MARIJN SLIJPER